

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Ζωική Ποικιλότητα

Ενότητα 5. Ορνιθοπαγίδα Μεσογείου

Ρόζα Μαρία Τζαννετάτου Πολυμένη, Επίκουρη Καθηγήτρια
Σχολή Θετικών Επιστημών
Τμήμα Βιολογίας

Ορνιθοπανίδα Μεσογείου 1/4

- 366 είδη στη Μεσόγειο 500 είδη στην Ευρώπη.
- Εγκατάσταση: Πλειόκαινο Πλειστόκαινο.
- Προέλευση: 9 διαφορετικές βιογεωγραφικές περιοχές.
- Ποικίλη συμμετοχή 3 κυρίαρχες ομάδες.

Ορνιθοπανίδα Μεσογείου 2/4

- 1) 144 είδη βόρειας προέλευσης, χαρακτηριστικά δασών και υγροτόπων σε όλη τη Δ. Ευρασία.
- 2) 14 είδη στέππας στα περιθώρια της μεσογειακής λεκάνης στη σαχαρο-αραβική ζώνη (απομόνωνε την παλαιαρκτική από την αφροτροπική και χώρες της Ανατολής).
- 3) είδη χαρακτηριστικά φρυγάνων και μακκίας (πέρδικες, ωδικά στρουθιόμορφα).

Ορνιθοπανίδα Μεσογείου 3/4

- 4) είδη που ζούν σε βουνά και βράχια Ν. παλαιαρκτικής περιοχής π.χ. γυπαετός
- 5) «σαρματική» ομάδα με είδη που ζουν σε λιμνοθάλασσες και παράκτια έλη π.χ. μαυροκέφαλος γλάρος, φλαμίνγκο κ. α.

Ορνιθοπανίδα Μεσογείου 4/4

- Ελάχιστα είδη αφρο-τροπικής προέλευσης.
- Λίγα ενδημικά είδη.
- Πλειοψηφία των ειδών παντού.
- Μικρές διαφορές μεταξύ ΝΑ και ΒΔ τμήματος.

- Πολύ χαμηλός βαθμός ενδημισμού.
- 64 είδη (17%) αυτόχθονα μεσογειακής λεκάνης.
- (πρόσφατη εξάπλωση θαμνωδών εκτάσεων).

- Μεγάλη γεωγραφική διαφοροποίηση: ο υψηλότερος βαθμός υποειδικής ποικιλότητας όλης της παλαιαρκτικής.

Η ορνιθοπανίδα της Ελλάδας

Ιστορικά στοιχεία

- Αριστοτέλης 384-323 π.χ.
- Expedition scientifique de Moree 1833.
- Ornis balcanica (Otman Reiser 1905).
- Χατζησαράντος-Κανέλλης 1905-1950.
- Γερμανοί ορνιθολόγοι 1950-1973.
- Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία της Φύσης.
- Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία 1981.
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία 1982.

Ανάλυση της ελληνικής ορνιθοπανίδας 1/7

- 442 είδη.
- 245 – 250 (58%) φωλιάζουν.
- Ο μεγαλύτερος στον κόσμο πληθυσμός κάποιων ειδών (μαυροπετρίτης, λιοστριτσίδα).
- Χώρος φωλιάσματος σπανιότατων ειδών, απειλούμενων με εξαφάνιση στην Ευρώπη ή και στον κόσμο: **αργυροτσικνιάς 25-35 ζ., χαλκόκοττα 1-70 ζ., βασιλαετός 1-2 ζ., θαλασσαετός 1-2ζ., καλαμοκανάς, καστανόχηνα, φίδαετός, σταυραετός, κερκινέζι, πετρίτης, σιρλοτσίχλονο.**

Ανάλυση

της ελληνικής ορνιθοπανίδας 2/7

- Είδη με ανατολική-ασιατική εξάπλωση φωλιάζουν εδώ και μόνον: **αγκαθοκαλημάννα** 60-90 ζ., **τουρκοτσοπανάκος** 200-700ζ., **σφυρλοτσίχλονο** 50-100ζ.
- Σημαντικός πληθυσμός στην Ευρώπη λόγω μεγέθους: **κοκκινοκαλιακούδα**, **γιδοβυζάχτρα**, **νεροχελίδονο**, **σκυλοκούταβος** (1500-3000 αναπαραγωγικά ζεύγη)
- 26 είδη με βαλκανική ή/και ανατολική ή/και μεσογειακή εξάπλωση έχουν σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού τους εδώ: **κλειδωνάς**, **βραχοτσοπανάκος**, **αγιοπούλι**, **αιγαιόγλαρος**, **αγκαθοκαλημάννα**, **σαΐνι**, **ροδοπελεκάνος** κ.α.

Ανάλυση της ελληνικής ορνιθοπανίδας 3/7

- Σπάνια ή πολύ σπάνια είδη έχουν ένα πολύ σημαντικό τμήμα του πληθυσμού τους στην Ελλάδα:
μαυρόγυπας, όρνιο, ασπροπάρης, αργυροπελεκάνος, λαγγόνα, γυπαετός.
- Μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών μεγαλύτεροι πληθυσμοί για 25 είδη πουλιών.
- Μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών 20 είδη απαντούν μόνο στην Ελλάδα.

Ανάλυση της ελληνικής ορνιθοπανίδας 4/7

- Τον χειμώνα ξεχειμωνιάζουν μεγάλοι αριθμοί από χηνοπαπιά, ερωδιούς, γλάρους καθώς και πολλά παρυδάτια και στρουθιόμορφα προερχόμενα κυρίως από την πρώην Σοβ. Ένωση και την Σκανδιναβία.

Από το 1970

- 300.000-350.000 χηνοπαπιά και φαλαρίδες /έτος.
- 90-95% από υγροτόπους Ραμσάρ.
- Μείωση 30-90% την τελευταία 30ετία.

Ανάλυση της ελληνικής ορνιθοπανίδας 5/7

- Η Ελλάδα σημαντικός τόπος ξεχειμωνιάσματος λόγω αφθονίας πλούσιων ενδιαιτημάτων –υγρά λιβάδια, ελαιώνες- κυρίως για υδρόβια, τσίχλες και σποροφάγα στρουθιόμορφα. Προσέλκυση σημαντικού αριθμού πουλιών-θηρευτών.
- Σε μακριές περιόδους ψύχους, αύξηση των πουλιών που ξεχειμωνιάζουν σε επίπεδο πληθυσμών.

Ανάλυση της ελληνικής ορνιθοπανίδας 6/7

Μεταναστευτικός δρόμος από Βορρά προς Νότο.

Γεωγραφικά χαρακτηριστικά:

- Πίνδος
- Μικρές αποκομμένες κοιλάδες ποταμών
- Βραχώδεις ακτές
- Πληθώρα νησιών
- Πελοπόννησος
- Κρήτη

Ανάλυση της ελληνικής ορνιθοπανίδας 7/7

Ανοιξιάτικες μεταναστεύσεις περισσότερο εντατικοποιημένες:

- Μεγαλύτερη ανάγκη ξεκούρασης.
- Ευμετάβλητος καιρός-Συχνότερες στάσεις.
- Πλουσιότερη τροφή.
- Πλουσιότερα ενδιαιτήματα.

Τέλος Παρουσίασης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Ρόζα – Μαρία Τζαννετάτου Πολυμένη, Επίκουρη Καθηγήτρια. «Ζωική Ποικιλότητα. Ενότητα 5. Ορνιθοπανίδα Μεσογείου». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/BIOL100/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

